15e Jaargang — Curaçao, den 13den Augustus 1898. — No. 763

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2, — met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2, — pa tres luna pagar pa dilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,20.

Curaçao, 12 Augustus.

Drie groote mannen.

Gladstone, Von Bismarck, Leo XIII, wie spreekt niet met eerbied den naam uit dezer drie mannen, die de ziel zijn geweest van de Europeesche politiek der laatste tijden, wie ziet niet met ontzag tot hen op als tot mannen, wier leven een geheel tijdvak der geschiedenis omsluit!

De *grand old man* is heengegaan strijdensmoe, maar betreurd en beweend door zijn volk; de *ijzeren kanselier* overleefde zijn roem en stierf ver van het strijdperk, vanwaar zijn overmoed hem verwijderde; het *licht aan den hemel* schittert nog in onverminderden glans. Is het niet, alsof God bij het verscheiden eerst van Gladstone en nu van Von Bismarck, in den afgeleefden grijsaard van het Vaticaan wederom een bewijs heeft willen geven van de immer jeugdige kracht Zijner stichting, van den heerlijken levensbloei der Katholieke Kerk?

Gladstone, de ridderlijke maar daarom niet minder de felle tegenstander van het Pausdom, heeft niet kunnen verhoeden, dat in zijn land meer dan in eenig ander Protestantsch land aan den Roomschen Opperpriester eerbied en achting bewezen wordt; Von Bismarck, de geharnaste vijand van den Paus, die kracht boven recht stellend en daardoor het Godsbestier in de leiding der zaken voor een wijle vergetend het overmoedige woord sprak: *Wir gehen nicht nach Canossa*, heeft niet eens maar meermalen den gesmaden weg naar Canossa moeten afleggen en lijdelijk moeten aanzien, hoe in het machtige Duitschland de Katholieke Kerk, door hem ten ondergang gedoemd, zegevierend uit den strijd te voorschijn trad.

Wat is er geworden van de idealen, die deze beiden zochten te verwezenlijken? Zoowel Gladstone als Von Bismarck hebben gemeend Rome te kunnen uitsluiten van het politieke leven; beiden hebben ondervonden, dat juist Rome alles bezielt en regelt.

De Oxfordsche beweging bracht Engelands beste zonen tot de aloude Moederkerk en was oorzaak, dat in de naaste toekomst een strooming tot algeheele hereeniging ontstond; mannen, die met Gladstone den roem van Engeland uitmaken, het eminente drietal Manning, Newman, Wiseman, openden hunne oogen voor de schoonheid der Roomsche Kerk en daarmede voor het licht der waarheid en deden, begeesterd en bemoedigd door hun voorbeeld, een geheele schare hun voetspoor volgen; het kalme woord van het Katholieke episcopaat in Engeland, maar vooral het vredelievend en vastberaden schrijven van Leo XIII aan het Engelsche volk, deed de ophitsende taal van *no popery* verstommen, terwijl bij den opkomenden luister der Katholieke Kerk oneenigheid en gebrek aan samenwerking de Engelsche Staatskerk verdeelt en ten ondergang brengt.

Dit alles heeft Gladstone, de vurige aanhanger van het Engelsche schisma, aanschouwd en hij was onmachtig om den stroom te keeren, wiens kracht de fundamenten zijner Kerk wankelen deed. En toen Leo XIII het werk van Hendrik VIII opnieuw in het aanschijn der geheele wereld plechtig veroordeelde en schandvlekte bij de heiligverklaring van Engelands grooten kanselier Thomas Morus, moest hij, die door den post, welken hij bekleedde, als de bestendiger kon worden beschouwd van het onrecht aan Thomas Morus gepleegd, vernemen, hoe geheel Engeland juichte, wijl de onrechtvaardigheid werd gevonnist en de rechtvaardigheid met onsterfelijke eer werd gekroond. Toch wenkte de Roomsche Opperpriester den tegenstander bij de poorten des grafs nog toe om het woord der waarheid te vernemen bij het ruischen der gebeden, op zijn bevel in kathedralen en kerken opgezonden ten hemel door de Katholieken van Engeland voor het behoud van den *grand old man*. Maar ook toen Engeland treurde over het verlies van zijn grootsten staatsman, was het hart van Leo XIII bedroefd, omdat een man met een eerlijk gemoed, die met open vizier streed voor zijne beginselen, was heengegaan uit onze karakterlooze eeuw.

Nog was de treurmare van Gladstone's afsterven niet verstomd, toen Vorst Von Bismarck bezweek op den 30sten Juli van dit jaar.

Wij gaan stilzwijgend voorbij de oorlogen, die Pruisen onder den ijzeren druk van Von Bismarck voerde met Oostenrijk, Denemarken en Frankrijk om een oogenblik den ongelijken strijd gaande te slaan, dien Von Bismarck aanbond met de Kerk van Rome: wij spreken van den *Kulturkampf*.

Duitschland, waarvan de Koning van Pruisen in het hart van het vijandelijk land te Sédan Keizer geproclameerd werd, was vreugdedronken van de overwinningen, die het op een machtigen vijand behaald had. Toen meende Von Bismarck allen te kunnen weerstaan, immers bij hem gold kracht voor recht. De tijd was gekomen om wetten vast te stellen voor het nieuwe Duitsche Rijk; Von Bismarck's wil was wet, wie zou dien wil durven tarten! *Geen Staat in den Staat*, klonk het woord en Von Bismarck wees op de Katholieke Kerk, die als van hoogeren oorsprong en met een hooger doel voor oogen zich verhief boven staatswetten en keizerlijke besluiten, waar hare vrije werking werd belemmerd, ofschoon Zij het niet beneden zich achtte mede te werken tot opvolging dier wetten, wanneer daarmede haar verheven doel werd bereikt en de heiliging der maatschappij werd bevorderd.

Het Vaticaansch Concilie was te Rome vergaderd en verklaarde de leer van 's Pausen onfeilbaarheid, die de leer der geheele Katholieke Kerk van alle tijden was, tot dogma; dat was, zoo meende men dwaselijk, door een vreemde macht een wet stellen aan burgers boven de wetten van hun eigen Staat: de Paus van den Syllabus, de Paus der onfeilbaarheid dus tegenover den Cesaro-Papist, tegenover den Paus der Evangelische Staatskerk in Duitschland.

De Oud-Katholieken scheidden zich af, de Meiwetten volgden, en dat alles onder de hooge bescherming van den grondlegger der Duitsche eenheid, Vorst Von Bismarck.

1872 en 1890, Von Bismarck verheven, Von Bismarck vernederd.

FEUILLETON.

Un aventura na India Británica.

Na un di es pueblonan banda di Bombay tabata biba un cortador di jerba koe jama Hassan, i koe toer dia tabata bai coe su hendenan den mondi pa corta jerba pa é bendé coe biaheronan pa nan bestia.

Un cierto dia tabatin un demando extraordinario di jerba, pa motiboe koe su siguiente dia nan tabata spera un gran número di biahero.

Hassan a resolvé di keda traha algun ora é sol, afin koe pa es gran bende di jerba koe tin, lo é por haci algo.

Coe es obheto ai el a bai algun ora promé koe solo a drenta acompanja solamente coe su jioe, un mucha di diez-dos anja.

Nan no a jega muchoe leuw ainda, koe di ripiente un tiger grandi a sali riba nan, cohé e mucha i corré bai coe né.

Es pober tata tabata foi djé mes di horror i spantoe, el a corré asina duroe koe é tabata por na su pueblo trobé i el a conta es desgracia koe a pasé.

Como tabata laat caba pa haci ainda algun esfuerzo pa salba es mucha, nan a resolvé di spera té mainta pa busca es tiger. Un homber experto a ofrecé pa e gia es troepa koe ta bai busca es animal.

Afortunadamente den es biaheronan koe a jega su manecé, tabatin algun oficial ingles, koe hustamente a sali di jaagmentoe di tiger, de la manera koe nan tabatin toer loké ta necesario i ademas dos elefante adecuado. Ora koe a conta nan loké a pasa coe jioe di es desgraciado cortador di jerba, nan a ofrecé mes ora pa companja e hendenan pa bai busca es animal sangriente.

Es hendenan tabata bai adilanti armá coe piki i es oficialnan tabata bai nan tras riba nan elefante. Ora nan a jega na es lugar, koe es tiger a cohé es mucha, nan a parti na dos-dos i kap mondi, mientra koe otro tabata grita i toca riba un tamboer.

Entre tánto es oficialnan ingles tabata waak na toer camina.

Alafin nan a jega na un lugá, koe nan tabata keré koe cueba di es tiger lo no por ta muchoe leuw. Tabatin hopi wesoe plamá na suela i aire tabata jen di un olor repugnante.

Es elefantenan tabata doena di conocé pa medio di nan manera, koe nan tabata temé peligro. Nan a bira inkieto, nan tabata tembla i grita, i toer es cosnan ai di e elefante ta prueba semper koe nan tin miedoe of nan no ta contentoe.

Pa grandi spantoe, tantoe di es oficialnan como di es otro hendenan a sali di ripiente un cuater tiger chikitoe.

Es hendenan koe tabata kap paloe, a corré bai i reuni cerca otro pa un defendé otro.

Es salimentoe inesperada ai di es tigernan tabata pa es oficialnan como berdadero jaagdó un motiboe di gran legria, pa es bon presa koe nan lo haci, aunké nan no por suprimi un ciertoe sentimentoe di miedoe. Nan a comprendé koe nan lo tin di sostené un lucha sangriente, pasobra ordinariamente tiger ta resisti obstinadamente principalmente esnan koe ta muger i si nan jioe ta den peligro.

Es tigernan grandi tabata para na entrada di nan cueba, visiblemente den un estado indeciso, mientra es nan chikitoe tabata hunga i boela rondó di es grandinan sin sospecha algo sikiera di es peligro koe ta menaza nan. Mientra koe esnan grandi tabata para ai, den un posicion provocativa, sacudiendo nan raboe, bai-bini i mirando es intrusonan coe un bista briljante ma maliciosa, koe tabata risca di bin kibra nan trankilidad, nan tabata presenta un cuadro berdaderamente impresionabel.

Es oficialnan a habri combate, haciendo un bon descarga, heridando dos di es tigernan chikitoe.

Es tiger mama koe no a haja ningun herida a zak riba su jioe i tabata lembé sanger koe tabata corré for di su herida. Entre tanto tabata parcé, koe el loebida henteramente peligro koe tabata menaza é mes, i el a sali for di es estado ai, té ora koe es oficialnan a haci un segunda descarga koe a heridé mortalmente.

Awor noema hende por a mira naturaleza brutoe di un tiger i instinto maternal pa salbacion di nan jioe. Coe un grito spantoso el a boela riba es elefante koe tabata mas acerca, el a cohéle na su nanisji i el a haci diferente esfuerzo pa alcanza su cabez.

Es elefante tabatin basta habilidad di por a stroba esfuerzo obstinado di es tiger pa alcanzo un lugar mas haltoe di su curpa.

Es elefante a pasa masjar trabao pa cohé coe su nanisji i ora el a cohéle, el a hizéle na haltoe i coe forza el a dal é na suela.

Tabata un espectáculo importante pa es oficialnan, koe tabata riba lomba di es elefante i es giador mester a sigurá su curpa bon pa es elefante no a tiré na suela. Es oficialnan no por a haci uso di nan skopet, sin corré risco di mata es elefante també.

Es oficialnan koe tabata sinta riba es otro elefante tampoco no por a doena nan ningun auxilio, pasobra tabata masjar peligroso, como es elefante koe tabata bringa coe es tiger, no tabata para ni un momentoe na un lugar ketoe.

Duranti bringamentoe, es tiger homber a drai i asina liger koe su heridanan a permitié, el a hui. Despues koe nan a persigié un poco, nan a hajé den un cueba inaccesible. Ora nan a sakéle aifor el a doena un salto violente i el a cai riba un di es hendenan. Afortunadamente el a taha es tiger coe su escudo, i aunké koe peso di es animal a haci é cai unbez na suela, toch el a haja algun rasco. E homber koe tabata para un banda di djé — manera nos a bisa caba, koe a prepara nan pa defensa — a dal un piki den es tiger su curpa i el a largé pegá aden i despues el a corré bai.

Despues koe e tiger a kibra es piki coe di mas grandi facilidad, el a corré su tras.

Es giador koe no tabata muchoe aleuw, a grita es un koe tabata hui pa é kita banda robez i el a sigi es conseho. Es giador i un otro homber mas koe tabata acerca, a manda e tiger un lanza koe asina fiheza koe es animal a cai casi morto na suela.

Qui mange du Pape, s'en meurt, men vergete dit woord niet.

Von Bismarck heeft de hand uitgestoken naar den Plaatsbekleeder van Christus op aarde en hij is neergetuimeld van de hoogste hoogte, waarop hij zich bevond, een tijd lang was hij in ongenade bij den meester, dien hij had groot gemaakt, en nooit heeft hij de algeheele vriendschap kunnen herwinnen van den Duitschen Keizer, in welke hij zich vroeger had verheugd.

Wisselend spel der volksgunst! De bewondering van weleer verdween en maakte plaats voor koude onverschilligheid en veranderde bij velen in haat, omdat de man van ijzer en staal niet altijd de man van het recht was geweest.

Wir gehen nicht nach Canossa; wie had vermoed, dat toen Von Bismarck dit woord sprak, diezelfde Von Bismarck eenmaal koningseer geven zou aan den Roomschen Paus en hem in een officieel schrijven betitelen zou met *Sire!*

En nu Leo XIII! Wat zullen wij hier nog bijvoegen, nu wij reeds den regeerenden Paus plaatsten tegenover zijne grootste tegenstanders Gladstone en Von Bismarck.

De beroemde regeeringsdaden van Leo XIII zijn in alle beschaafde kringen bekend, en onder de tallooze uitingen van 's Pausen onbegrijpelijke en veelzijdige werkzaamheid bewaart de wereld in het bijzonder de herinneringen van de encyclieken over *Het socialisme* en *De sekte der vrijmetselaren;* over *Het christelijk huwelijk* en *De wijsbegeerte van den H. Thomas;* over *Het christelijk bestuur der staten* en *Over het lot der werklieden.* Gestadig trokken grootte feiten onze geboeide aandacht naar het Pauselijk Rome: door langdurige en moeilijke onderhandelingen met Von Bismarck werden in het Duitsche Keizerrijk de grondslagen gelegd van den godsdienstvrede; als scheidsrechter in het Carolinengeschil handhaafde Leo XIII de rechtvaardigheid en den vrede tusschen Spanje en Duitschland; met Kardinaal Lavigerie aan zijne zijde stond hij op in al zijne kracht om het slavenjuk te verbrijzelen in Afrika en Christus' zegeningen te doen uitgaan over de kinderen der woestijn; op het majestueuse jubelfeest van 31 December 1887 brachten alle vorsten en volkeren der aarde hunne schatting van eerbied aan. Nog effe[n]ijker hulde wellicht zijn de bedevaarten van werklieden, en hunne dichte scharen op het graf van Sint-Petrus een teeken des tijds.

Een *Licht van den Hemel* wordt de regeerende Paus genoemd. Zijne groote deugden en hooge geestesgaven doen hem schitteren in den heldersten glans. Toch komt de wereldomvattende, roemrijke invloed des Opperpriesters niet het meest voort uit zijne persoonlijke hoedanigheden, maar uit zijne wettige en verhevene zending, hij is de wachter bij het heiligdom der overgeleverde geloofswaarheden en de onveranderlijke leeraar van onsterfelijke beginselen. Zoo stralen ook de encyclieken van Leo XIII het zuivere licht uit der aloude, Katholieke wijsheid. Zijn grootste sterkte is de Gekruiste, die hem met Petrus' gezag bekleedde en hem schonk het woord van waarheid en eenheid te spreken in de algemeene verwarring en over den chaos van pessimisme en twijfelzucht.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Officieele berichten.

Bij Gouvernements-beschikking, dd. 9 dezer maand, N° 476, is bepaald, dat wegens de feesten bij gelegenheid van de meerderjarigheid van— en de aanvaarding der regeering door H. M. de Koningin, de Gouvernements-bureau van af Maandag, 29 Augustus a. s. des middags tot Donderdag, 1 September d. a. v. des ochtends 8 uur gesloten zullen zijn.

Kerkelijke berichten.

Men schrijft ons onder dagteekening van gisteren:

Donderdag jl. had in het Colegio Santo Tomás de altijd aantrekkelijke plechtigheid plaats der jaarlijksche Eerste H. Communie. Een twaalftal leerlingen zaten voor de eerste maal ter H. Tafel aan. Niet alleen de nette versiering der kapel, die in haar schoonsten feestdos prijkte, niet alleen het opwekkend woord van den Zeer Eerw. Rector, verhoogde de plechtigheid, maar ook de tegenwoordigheid der twee hoogste waardigheidsbekleeders op kerkelijk en burgerlijk gebied, gaf aan Communicanten en overige leerlingen te kennen dat de plechtigheid geene alledaagsche was. Z. D. H. Mgr. J. J. A. VAN BAARS, Vicarius Apostolicus van Curaçao, droeg het H. Misoffer op, waaronder de uitverkoren leerlingen communiceerden en waarbij de Hoogedel Gestrenge Heer Gouverneur der Kolonie, Mr. C. A. H. BARGE, blijk gaf van welwillende belangstelling door zijne zeer gewaardeerde tegenwoordigheid tegelijk met de familieleden en enkele voogden der kinderen.

Na de H. Mis werd door Z. D. H., altijd bereid om met de meeste welwillendheid, zijne belangstelling te toonen in alles wat het Colegio Santo Tomás betreft, het H. Vormsel toegediend aan enkele leerlingen, die zooeven hunne Eerste H. Communie gedaan hadden. Moge het gevierde feest met de aangenaamste herinneringen ook blijvende vruchten achterlaten!

Havennieuws.

Nog bevond zich hier het Italiaansche oorlogsschip *Umbria*, dat verleden week Donderdag hier binnenviel, toen Zaterdag een tweede Italiaansch oorlogsschip de *Giovanni Bausan* onze haven binnenstoomde. Bij het binnenvallen werd aan boord van de *Giovanni Bausan* het *Wilhelmus van Nassauwen* gespeeld en met het gebruikelijk aantal schoten de haven gesalueerd. Deze oorlogsbodem, komende van Cartagena keerde daarheen Dinsdagmorgen terug; een klein defect aan de machine was oorzaak, de *Giovanni Bausan* niet reeds Maandag in den namiddag vertrok, zooals eerst was bepaald.

Ook de *Umbria* verliet Woensdag de haven met bestemming naar Cartagena. Maandagavond bood de Hoogedel Gestrenge Heer Gouverneur aan den état-major van de *Umbria* een diner aan.

Het eskader, waartoe deze twee schepen behooren, is nu voor Cartagena teruggekeerd, daar de twintig dagen uitstel, die voor de zaak CERRUTI aan het bestuur van Colombia waren toegestaan, verstreken zijn.

***

Nog is men er niet in geslaagd de *Essex*, die in de baai *Santa Maria* onder *San Willebrordo* op het strand liep, af te brengen; zelfs moet het schip vaster in het zand zijn geraakt. Toch wordt de hoop nog niet opgegeven het schip vlot te krijgen.

***

De *Maracaibo* van de *Red D Line* zal hier niet meer komen. Naar bericht wordt, moet dit stoomschip door de autoriteiten in Amerika zijn afgekeurd als niet meer in staat om zee te bouwen en in verband hiermede is reeds de Curaçaosche bemanning van de *Maracaibo* uit New-York hier aangekomen.

Men zegt ook, dat de *Caracas* van dezelfde maatschappij, tijdelijk als hulpkruiser afgestaan aan de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, spoedig wederom dienst zal doen tusschen New-York en ons eiland.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Nicola Aekmeijer, J. van Beelen, M. & J. Cardoze, M. de Castro, C. B. Debrot (2) Isaak Jutting, Jan Koopman, Mr. Eduard I. van Lier, S. E. L. Maduro & Sons, Maduro Jr. & Co., Abraham I. Neuwan, Purser of the Maracaibo Steamer, Catharina L. Ponson, L. B. Smith, Rafael Sanson, Johan de Veer.

Leger.

Het *Vaderland* meldt: De kapt. P. A. H. F. TERGAU, gedetacheerd bij het W.-I. leger, keert tegen December uit Curaçao terug.

***

Hr. Ms. *Friesland*, die verleden week Woensdag naar Martinique was uitgevaren, keerde Maandagmorgen omstreeks half acht in de haven terug. Na aankomst van de *Prins Willem IV* van den *K. W. I. M.*, die de noodige levensbehoeften voor de *Friesland* meebrengt, keert deze oorlogsbodem volgens order per telegraaf ontvangen naar Holland terug om aan de vlootrevue in September deel te nemen. Hedenmiddag half vijf geeft de état-major van de *Friesland* tot afscheid een afternoon-tea.

De Kroningsfeesten.

Onder den naam GUILLERMINA heeft zich uit de personen, afkomstig van Curaçao, Bonaire en Aruba, die te Pto. Cabello verblijf houden, een commissie gevormd om daar met allen luister den dag der inhuldiging van H. M. Koningin Wilhelmina te vieren. De volgende week zal het program der feestviering worden openbaar gemaakt. De President van Venezuela heeft zijn ingenomenheid met dit plan betuigd en toestemming tot openbare feestviering gegeven.

Tot herdenking van den grooten dag doet ook de Heer ARNOLD SALAS hier ter stede op het Plein van Pietermaai een sierlijke muziektent oprichten, waarin door dilettanten muziekuitvoeringen zullen gegeven worden.

Een broodfabriek.

Naar wij uit vertrouwbare bron vernemen, bestaat hier het plan binnenkort een broodfabriek, door stoom gedreven, te doen verrijzen. Reeds zouden de machinerieën voor die fabriek benoodigd besteld zijn en spoedig hier kunnen verwacht worden.

Een toezending.

Ontvangen een present-exemplaar van: *Theoretische spraakkunst der Papiamentsche Taal door Antoine Pijpers. Eerste druk. Gedrukt bij J. P. E. Neuman. Curaçao 1898.*

De pokziekte.

Ons bericht der vorige week omtrent het bekende geval te Santa Rosa was in zooverre onjuist, dat de hut van den lijder nog niet is verbrand. Verleden week Vrijdag is de plaats ontsmet, waarna de personen, die daar woonden, van nieuwe kleederen werden voorzien. Te rekenen van dien dag moeten de aangetaste en de persoon, die bij de verzorging in onmiddellijke aanraking met hem kwam, nog achttien dagen in de reeds ontsmette woning blijven en daarna zal de hut verbrand worden. Al dien tijd is nog een politie-wacht bij die woning gestationneerd.

Oorlogsberichten.

Wat men den Spanjaarden verwijten moge, eene ridderlijkheid, die eerbied inboezemt, kan men hun niet ontzeggen. Zij hebben in den oorlog aan de Europeesche Staten, die zich op hunne „beschaving" tegenover het "achterlijke" Spanje beroemen en zich in Dreyfuszaken, in Bankschandalen, in Lützow-processes en Jameson-strooptochten verlagen, eene les gegeven, niet in woorden maar in voorbeeld. Spanje preekt met de daad eene heldhaftigheid, doods-verachting en ridderlijkheid, welke de koude politici van heden onverstandig en nutteloos noemen maar welke diezelfde politici bewonderen in een Leonidas, zooals de geschiedenis de huidige worsteling van het uitgeput Spanje tegen den overmachtigen vijand zal bewonderen als den strijd van den edelpage tegen den breedgeschonken roover.

Daar heeft zich voor de kust van Cuba een tooneel voorgedaan, — één dat bekend is geworden tegen misschien honderd, die men nooit zal vernemen — hetwelk in elke mannenborst een gevoel van eerbied en bewondering opwekt.

Sampson's schepen waren bezig Aguadores te beschieten, toen men Cervera's schepen een voor een uit de baai van Santiago zag komen, langs het wrak van de *Merrimac*. Aanstonds stoomde de Amerikaansche vloot terug; zij liet Cervera's schepen een eind weegs doorstoomen, om buiten schot van de kustbatterijen te blijven. De Spanjaarden spoedden zich westwaarts. Cervera's admiraalschip voorop, dra achtervolgd door de Amerikaansche vloot. De *Indiana*, de *Brooklyn* en de *Texas* vielen de Spaansche torpedojagers aan, die het laatst uit de baai gekomen waren. Deze trachtten de *Indiana* te torpedeeren, maar dit gelukte niet. Toen werden zij op het strand gezet, waar ze in de lucht sprongen, nadat men te vergeefs getracht had, de baai weer binnen te gaan.

Toen de Spaansche schepen, vervolgd door de Amerikaansche, voorbij het fort Morro kwamen, schoot het fort op de Amerikaansche schepen. De vaartuigen woelden echter zoo dooreen, dat vele kogels de Spaansche schepen raakten en daar groote verwoesting aanrichtten.

Na een geweldige kanonnade van drie kwartier bleken verscheiden kanonnen op de Spaansche schepen ontzet te zijn. De Spanjaarden schoten veel slechter dan de Amerikanen, zelfs op het admiraalschip, terwijl het Amerikaansche geschut uitstekend bediend werd;

Toer es otro hendenan a corré bini liger pa nan caba di matéle, ma nan mester a desisti di nan intención, pasobra ora nan a jega, es tiger a bolbé lamanta para i preparé pa bolbé coeminza combati di nobo.

Awor es gefe a resolvé pa é mes ataca es tiger. Coe es obheto ai el a keda para ketoe, té ora koe e tiger tabata cerca di alcanzé; es ora ai el a boela un banda i mientra koe es animal tabata paséle voorbij, el a pusja su cuchioe den su garganta.

Es herida aki tabata mortal, pasobra es tiger a cai mes ora sin bida.

Nan a mara su pianan i nan a pasa un paloe diki aden, dos di nan a cargéle i nan a bolbé camina es otro nan tabata.

Esfuerzo di es tiger muger pa alcanza cabez di es elefante a keda enteramente frustrá pa motiboe di resistencia koe el a haja. Es animal a bai na es otro banda di es elefante i el a logra subi riba su lomba.

Un di es oficialnan, luitenant Mildmay, tabatin apena tempoe suficiente pa moenstra su spantoe i cohé su skopet, pasobra es animal a boela riba djé, cohé su skopet coe asina forza, koe es oficial a perdé ekilibrio i como é tabatin es skopet duroe den su mân, nan toer dos a cai for di es elefante. Cohé coe su djente i corré bai coe né, tabata trabao di un momentoe pa es tiger.

Es otro oficialnan, mirando loké a pasa, a bira casi lam. Un di nan sin embargo, a haja pronto su presencia di espiritu i a resolvé di haci toer su esfuerzo pa salba su companjero. E tabata un bon tirador, si, é tabata conoci pa di mihor tirador den nan toer. El a manda toer su otro companjeronan di droemi ketoe i é també a cai droemi ketoe sperando un bon ocasion pa é tira.

Afortunadamente es tiger a keda para ora el a jega cerca su jioe, i ora el a mira pa é hui drenta mondi, el a ofrecé un bon punteria pa es oficial. Un tiroe a zona i el a cohé e tiger tras di su orea, koe el a cai unbez i coeminza bolter bai-bini den ansia di morto, aunké coe es oficial duroe tené den su boca.

Es otro oficialnan a baha awor liger for di es elefante i nan a corré bai na es lugar i coe legria nan a tendé boz di nan amigoe koe tabata bisa nan: "Mi no falta nada, los mi asina liger koe boso por."

Nan a los é, i ora es oficial tabata salbá, el a comprendé asina bon den ki estado é tabata, koe es sintimentoe ai a haci é cai for di su conocementoe.

Despues koe nan a lamantéle, nan a ripara koe djente di es tiger no a hacièle nada i koe solamente e bestia a tené na su panja.

Desgraciadamente nan no a haja nada di es mucha jioe di es cortador di jerba. Sigur toer es tigernan lo a skeer é i comé caba algun ora p'adilanti.

---

telkens barstten de Amerikaansche granaten boven de Spaansche oorlogschepen. De dekken van de kruisers werden ook herhaaldelijk in brand geschoten, maar de bemanning slaagde er in de vlammen te blusschen. Te kwart voor elven heesch de *Vizcaya* de witte vlag; de *Oquendo*, die in brand stond, werd op het strand gezet. De Amerikaansche oorlogsschepen staakten thans hun vuur, behalve de *Massachusetts*, de *Oregon* en de *Brooklyn*, die met hun drieën de *Cristobal Colon* aanvielen; ten slotte werd ook dit schip naar het strand gericht, en heesch het de witte vlag.

Eerst had de Spaansche admiraal bijna drie kilometer ver een wedloop met de *Brooklyn* volgehouden, maar toen ook de *Oregon* naderde, gaf Cervera zich over. De Amerikanen redden nu de overgeblevenen Spanjaarden, die zich verdrongen op dat gedeelte van het dek, dat door de vlammen gespaard was. Cervera deed tegenover den overmachtigen vijand wonderen van dapperheid om zijn schepen te redden. Hij streed nog, toen zijn eigen schip reeds in brand stond. Twee uren lang vervolgde Sampson de wijkende Spanjaarden, wier schepen doorschoten en met bloed bedekt waren. Eerst nadat groote rookwolken van hun schepen opstegen, lieten de Spanjaarden ze op het strand loopen, waar zij het vernielingswerk voltooiden. De bemanning van de vloot kon zich op den wal redden met hulp van de Amerikaansche oorlogssloepen; de Spanjaarden gaven zich aan de genade van de overwinnaars over. Dezen zonden soldaten naar de kust om de krijgsgevangenen te beschermen tegen de Cubanen, die zich daar in hinderlaag bevonden. Cervera ging in een Amerikaansche boot aan wal, waarna hij op zijn verzoek aan boord van de *Gloucester* gebracht werd. De commandant van dat schip wenschte den admiraal geluk met een van de dapperste zeegevechten, die ooit geleverd zijn. De bruggen en dekken der Spaansche schepen waren met dooden en gewonden bezaaid. Tal van verminkte lijken dreven op zee.

Admiraal Cervera, die verwijderd was van iedere proviandeeringsbasis, kon niet lang zee houden ; hij kon niet ontsnappen aan zijn tegenstander dan door zich te beschutten in een gesloten reede. Dat heeft hij gedaan, en men moet bekennen, dat hij niet slecht gekozen heeft.

Zich door een machtigen vijand gedurende verscheidene weken te doen eerbiedigen, hem te dwingen tot groote verliezen van manschappen, uitgaven van munitie en geld, hem voortdurend op de been houden en te noodzaken een expeditie van 20.000 man te zenden, dan tien dagen tegen dat leger strijden, ziedaar krijgskundige feiten, waarop de admiraal zich voorzeker beroemen kan.

Eere zij dezen overwonnene! Eere zij het Spaansche volk! Voor de Spanjaarden is de eer geen ijdele klank. Dit doet de politici *fin de siècle* glimlachen. Zij vinden, dat het een dwaasheid en *donquichotterie* is ; maar met die dwaasheid doorstaat een volk beproevingen en revoluties en leeft het gedurende eeuwen vrij, fier en gelukkig.

Men beschuldigt Spanje, dat het arm is, en rekent het dit zelfs in onzen tijd van genieting en beursspel tot schande aan, maar deze armoede veroorloofde het dan toch gedurende drie jaren een vreeselijken oorlog te voeren, op Cuba een leger van tweemaal honderdduizend man op de been te houden en eskaders te wapenen. Spanje heeft aan zich zelf genoeg. Ziedaar, voorwaar, een natie die veerkracht, energie en levenskracht bezit.

***

De *Vizcaya* stond in brand ; de commandant, kapitein Eulate, had zich tot het uiterste geweerd, was aan den arm gewond en lag als schipbreukeling in zee. Eene sloep van het Amerikaansche oorlogsschip *Iowa* vischte hem op, en Eulate moest aan boord geheschen worden in een leunstoel, dien men over de verschansing neerliet. De stoel met den bloedenden, doorweekten man stond op het dek. Zóo groot was de bewondering van den Amerikaanschen commandant der *Iowa*, kapitein Evans, dat hij zijne mariniers liet aantreden en het geweer presenteeren voor den verwonnen vijand. Toen doorvoer eene rilling den gekwetsten Spanjaard. Wankelend stond hij op, trok den degen en maakte het militair saluut om te danken.

En nu...hij was immers krijgsgevangene...nu mocht hij den degen, het zwaard dat hem in nood en voorspoed had gediend, het teeken van zijne waardigheid niet langer behouden. Hij gespte den sabelriem los, hief den degen omhoog, en terwijl de tranen hem in de oogen sprongen, kuste hij, ten afscheid, het gevest. Daarna reikte Eulate den degen aan kapitein Evans over. Maar de Amerikaansche officier, getroffen door dit tooneel, wilde niet minder ridderlijk zijn en weigerde het wapen in ontvangst te nemen. Eulate genoot de onderscheiding van gewapend krijgsgevangene te wezen.

En dat zulke lessen inderdaad leeringen zijn, toonde het gejuich, dat thans opging uit de Amerikaansche bemanning, uit die ruwe soldaten en zeelui van een volk, dat in Europa als een der ruwste natiën ter wereld bekend staat.

Terwijl Eulate naar de hem aangewezen kajuit ging, had het vuur het kruitmagazijn der *Vizcaya* bereikt, en met donderend geweld plofte het uiteen. Eulate zag om. *Adios, Vizcaya*, vaarwel, mijn goed, trouw schip! zuchtte hij en begaf zich in de kajuit als gevangene.

En wat te zeggen van Toral en Blanco?

Toral commandeert Santiago. De stad is ingesloten, Cervera's eskader vernield, aan alle kanten dreigen de kanonnen. Overgeven op lijfsgenade? Dat nooit ! Voor de vreemdelingen, de vrouwen, de kinderen, de grijsaards, de zwakken werden de stadspoorten geopend. Alles gaat heen ; Toral blijft, met zijne soldaten, met de burgers, die een geweer kunnen dragen en de plooien van Spanje's aloude vlag willen verdedigen tegen den aanrander.

Zeven Amerikaansche krijgsgevangenen zijn in de stad: luitenant Hobson en de andere opvarenden van de *Merrimac*. Dezen worden in Amerika als nationale heldeu vereerd. Zal Toral hen op een der gevaarlijkste punten opstellen, hopende dat de Amerikanen dan misschien niet zullen durven schieten, uit vrees hunne *heroes* te dooden? Toral wilde geene weerlooze gevangenen als borstwering gebruiken. De uitwisseling werd hem aangevraagd, en hij stond ze toe. Hij had Hobson misschien voor Cervera kunnen geruild krijgen, maar hij poogde het niet. Een Spaansch admiraal staat in zijne oogen niet gelijk met een Amerikaansch ingenieur. En hij wisselde Hobson voor den eersten den besten officier, als wilde hij te kennen geven, dat voor hem elk Spaansch officier een held is, gelijk de Amerikanen in hun Hobson vereeren.

Toral en Linares erkennen, dat Santiago niet te houden is. Om bloedvergieten van zooveel dapperen te voorkomen, wilden zij de stad overgeven, — mits zij met krijgseer mochten vertrekken: slaande trom en vliegende vaandels. Maar Shafter weigerde: Mac Kinley eischte onvoorwaardelijke overgave.

Dat wezen Toral en Linares af. „De eer boven het leven", en ze wachtten het bombardement. Shafter gaf hun echter 24 uur uitstel, om zich te bedenken. Zij bedachten zich niet en bleven bij hun eisch. Toen moest het bombardement van Santiago beginnen. Als de slachting zou zijn geschied, zou het eene slachting geweest zijn van vreeselijke grootschheid, waarin de vaderlandsliefde onbuigbaar en onwrikbaar het leven geeft voor de eer.

En Blanco....

Shafter zegde hem aan, binnen 2 maal 24 uren Cuba te ontruimen, met bedreiging anders alle Cubaansche havens te doen bombardeeren. Blanco's antwoord was eenvoudig: neen!

Ah, de Spaansche generaals gedragen zich anders dan de Amerikaansche opperbevelhebber Miles. Deze heeft eerst Sampson en Shafter alle gevaren laten doorstaan. Toen Cervera's vloot vernietigd en Santiago ingesloten was, toen heeft hij zich met zijn staf naar Cube ingescheept, om er het opperbevel op zich te nemen....

Arm Spanje !

Ja, maar ook ; arm Amerika!

***

Reeds vóór een drietal jaren werd door een der Katholieke Fransche dagbladen gewezen op den voor orde en gezag allerverderfelijksten invloed der vrijmetselarij op de Philippijnsche eilanden, en nog niet zoo lang geleden toonde hetzelfde blad duidelijk aan, hoezeer ook het eiland Cuba overgeleverd is aan het werken en woelen der maçonnerie, zóózelfs dat de koloniale regeering, waarmede de heer Sagasta eenige maanden geleden Cuba begiftigd heeft, meer dan één hoofdman van de vrijmetselarij onder hare leden telt. *El Diario de Sevilla* gaf onlangs nog een bedroevender kijk op den toestand, door het bericht dat een te Parijs uitgevaardigd maçonniek besluit aan alle loges dringend had bevolen, zooveel als mogelijk zou zijn gebruik te maken van haren invloed ten einde, nog vóór het begin der volgende eeuw, de onafhankelijkheid te bewerken van al de Spaansche koloniën.

En dat pogen schijnt — indien God het niet verhoedt — maar al te wel te zullen gelukken. Op de Antillen is alles gereed tot volvoering van deze plannen der duisternis, zooals men ze veilig noemen mag, want de opstand tegen het gezag van het moederland is in werkelijkheid niets anders dan een oorlog tegen God en den godsdienst. *El Correo Español* deelt hieromtrent détails mede die pijnlijke verbazing wekken.

Dit blad vermeldt dat men op de Spaansche Antillen telt : 80 loges te Havana, 26 te Matanzas, 1 de Pinardel-Rio, 7 te Puerto Principe, 20 te Santa Clara, 26 te Santiago de Cuba, 4 te Puerto-Rico. Een totaal dus van 164 loges, geaffilieërd aan die van Spanje, tot welke laatste — volgens de maçonnieke bladen — de meeste leden behooren van het Kabinet-Sagasta.

De heer Lopez Clarte, die deze bijzonderheden in *El Correo Español* mededeelt, verzekert tegelijkertijd, dat het jongste verzet tegen het verblijf der paters Jesuiëten in Spanje grootendeels is veroorzaakt door het stoken van bekende kopstukken der vrijmetselarij, voor wie geen laster tegen de religieuze orden te laag en te ongerijmd was.

Den invloed der vrijmetselarij, zegt de heer Lopez Clarte; bespeuren wij duidelijk in onze koloniale oorlogen, in onzen strijd met de Vereenigde Staten, in alle opstanden en sociale beroeringen. Zoolang deze honderdkoppige hydra niet geheel zal zijn vermorzeld, zal er voor onze katholieke natie rust noch vrede zijn. Zoolang de openbare ambten in de macht zijn der maçons of van hun vrienden, is het onmogelijk dat landbouw en industrie bloeien, maar zullen zij daarentegen elken dag meer en meer achteruitgaan tengevolge der meest hatelijke belastingen en afpersingen. Wij moeten God bidden dat Hij ons genadig zij en ons katholieke mannen schenke die de teugels van het bewind in handen nemend, op waarlijk christelijke en katholieke wijze regeeren en zoó het vaderland redden van den ondergang, waarheen vrijmetselarij en liberalisme het voortstuwen.

Herinnert men zich hierbij het bekende manifest der geestelijke orden op de Philippijnen — onderteekend door de procuratoren - generaal van al de Orden, die in de Spaansche koloniën gevestigd zijn — dan wordt het overduidelijk dat de vrijmetselarij niet slechts strijd voert tegen de macht van Spanje, maar ook tegen de christelijke beschaving, die met dit gezag in zoo nauw verband staat.

BUITENLAND.

Baltimore. — Onschuldig veroordeeld.--In het najaar van 1894 werd de Katholieke priester Lurtz door het gerechtshof van Baltimore in Amerika tot tien jaar tuchthuisstraf veroordeeld, omdat hij zijn bediening als biechtvader zou misbruikt hebben tot het ontstelen van een zeer groote som gelds aan een doodzieken bankier. Natuurlijk werd zooals gewoonlijk deze zaak met groot geschreeuw en zichtbaar leedvermaak door kleurlooze en aan de Katholieken vijandige bladen in den breede verhaald. Bij het proces verklaarde de Eerwaarde Heer Lurtz slechts dit, dat hij onschuldig was ; voor het overige weigerde hij elke opheldering omtrent het bezit van het vele geld, dat klaarblijkelijk den bankier had toebehoord. Nu melden de Amerikaansche bladen, dat hetzelfde gerechtshof, nadat de zaak opnieuw was aanhangig gemaakt, den priester, die reeds drie jaar in het tuchthuis had doorgebracht, heeft vrijgesproken met betuiging van leedwezen over de begane dwaling in de rechtspraak. Uit de papieren van den overleden bankier is duidelijk gebleken, dat hij aan den priester, die hem de Sacramenten der stervenden toediende, het geld had gegeven om restitutie te doen aan iemand, die vroeger door hem benadeeld was. De restitutie was echter een gevolg der biecht en viel dus onder het biechtgeheim en daar dit door een onmiddellijke teruggave zou geschonden zijn, moest zij voor een tijd worden uitgesteld. Om het biechtgeheim niet te breken offerde dus deze priester zijn eer en zijn vrijheid en de eenige voldoening, die hij had, was dat hij zijn plicht had gedaan. Het is echter wel opvallend, dat geen der vijandige bladen, die destijds de veroordeeling van den priester met groote letters hebben meegedeeld, er toe heeft kunnen besluiten, nu ook de vrijspraak en hare gronden bekend te maken.

ADVERTENTIEN.